

RECENZIJIA

Ombudsman je veoma značajna institucija koja postoji u više od 200 zemalja u svijetu. Bosna i Hercegovina je dobila ovu instituciju potpisivanjem Dejtonskog mirovnog sporazma. Način rada i funkcionisanje regulisan je Ustavom i Zakonom o Ombudsman, kao i Pravilima postupka.

Pravnu pomoć i zaštitu koju građani dobijaju od Ombudsman u svijetu je značajna, međutim u našoj zemlji taj proces teče dosta sporo. Za mnoge uloga ove institucije je još uvijek nejasna. Dakle potrebno je pomoći građanima da shvate značaj i ulogu ove institucije u Bosni i Hercegovini.

Jedan sam od prva tri parlamentarna ombudsmana u Federaciji Bosne i Hercegovine i već dvanaestu godinu obavljam ovu funkciju. Od januara 1995 godine, dok je još trajao rat u BiH.

Sjećam se da je mnogima bilo čudno što se takva institucija uopšte uvodi, kad radi neformalno i nema obavezujuće odluke. Činjenica je da je ulogu ove institucije teško opisati, a pogotovo što se razlikuje od tradicionalnih institucija vlasti i načina njihovog djelovanja, na čije odluke su predviđeni pravni lijekovi. Teško je u ovoj zemlji u kojoj je do juče bio rat, u okolnostima prisutne korumpiranosti i još uvijek nedovršenog procesa formiranja bosanskohercegovačkog društva, tražiti da se poštuje mišljenje ombudsmana, koji se zalaže za poštovanje univerzalnih standarda ljudskih prava.

Moram konstatovati, na žalost, da sam kroz dvanaestogodišnji rad postao svjedok činjenice da vlasti nisu blagonaklono gledale na naš rad. Koristili smo svoja ovlaštenja da donosimo preporuke kako bismo otklanjali uočene povrede ljudskih prava i građanskih sloboda, a koja su garantovana međunarodnim dokumentima. Ustavna obaveza svih organa vlasti je da saraduju sa ombudsmanima, te da odgovaraju na preporuke ombudsmana. Na žalost često se dešavalo da odgovori nisu stizali.

U Republici Srpskoj ova institucija je, u odnosu na Federaciju BiH, uspostavljena sa zakašnjenjem od pet godina, tako da je proces njenog konstituisanja i stvaranja svijesti ljudi o značaju i ulozi ombudsmana tekao dosta teško i sporo. U takvim okolnostima knjiga autorice Branke Kolar Mijatović upravo ima za cilj da ovu instituciju što više približi građanima BiH i oba njena entiteta i da im pruži informaciju o tome šta je Ombud-

sman kako radi, kako mu se građanin može obratiti i kako ova institucija može zaštititi građanina i njegova ugrožena prava.

U knjizi je autorica na veoma praktičan način prikazala i sam način rada Ombudsmana kroz njegova obraćanja raznim institucijama, način njegovog djelovanja kroz davanje preporuka i izvještaja. Posebno je interesantan onaj dio ove knjige u kome je autorica dala mali presjek tekstova koji su objavljeni na konferencijama, sastancima, simpozijima, kao i kroz sredstva javnog informisanja. Na ovaj način se možda na najkvalitetniji način čitaocu prezentuje ova institucija »iznutra« u njenoj svakodnevnicu. Na ovaj način građani BiH mogu spoznati šta je Ombudsman kakva je to institucija i kako ona djeluje, Knjiga «Ombudsman u Bosni i Hercegovini», je prva takve vrste objavljena u BiH koja obrađuje na veoma dopadljiv način ovu tematiku i u tolikoj mjeri je veći njen značaj i uloga u budućem rasvjetljavanju ove institucije.

Kao jedan od ombudsmana u BiH koji je imao pionirski zadatak kada je u pitanju stvaranje ove institucije, moram konstatovati da je i autorica Branka Kolar Mijatović, kao jedan od prvih parlamentarnih ombudsmana u RS imala taj težak zadatak. Morala je utirati put ove institucije u vremenima kada je proces demokratizacije našega društva tekao i još uvijek teče, veoma sporo. Na žalost, moram konstatovati, da i danas, dvanaest godina nakon potpisivanja Dejtonskog mirovnog sporazuma, je BiH na dnu ljestvice kada je u pitanju poštivanje osnovnih ljudskih prava i osnovnih sloboda građana.

Upravo se ova knjiga pojavljuje u vremenu kada je građanima u BiH neophodno ukazati na činjenicu da postoje i one institucije kojima se mogu obratiti za pomoć. Na žalost moram konstatovati da je i sama autorica bila žrtva jednog neprincipijelnog i nehumanog odnosa i stava njene zajednice u odnosu na njeno zalaganje i borbu za zaštitu osnovnih ljudskih prava. Doživjela je da su i njena ljudska prava bila grubo i teško narušena, a da nije uspjela dobiti adekvatnu pomoć i zaštitu. No sve to nije uticalo da kolegica Branka, koristeći svoja iskustva stečena u pravosuđu i kao ombudsman, napiše jednu veoma dobru i stručnu knjigu, koja će biti zapažena u pravnoj literaturi.

Branka Kolar Mijatović je moja draga kolegica, kvalifikovan i sposoban stručnjak, koja je po mom mišljenju, napisala veoma kvalitetnu knjigu koja će biti od velikog značaja i koristi u praksi svima onima koji u pogledu zaštite osnovnih ljudskih prava traže pomoć ombudsmana, a istovremeno i

svima onima koji o ovoj instituciji žele saznati nešto više.

Posebnu vrijednost knjige čine orijentacioni primjeri prijedloga žalbe, zahtjeva i obraćanja ombudsmanu, kao i orijentacioni primjeri načina na koji ombudsman korespondira sa institucijama i građanima, kao i primjeri preporuka i specijalnih i posebnih izvještaja koje ombudaman upućuje.

S toga toplo preporučujem ovu knjigu, jer smatram da će biti od veoma velike koristi, kako građanima, tako i svima koji se kroz teoriju, ili praksu budu interesovali za ovu instituciju.

*Esad Muhibić,
Ombudsman Federacije
Bosne i Hercegovine*